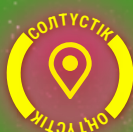


ӘЙЕЛ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОЛДАҒАНЫ ҮШІН ОН БІР ЖЫЛҒА ҚАМАЛУ

ХАТТАР
МАРАФОНЫ

AMNESTY
INTERNATIONAL



Манахел
Әл-Отайби,
Сауд
Арабиясы

Адам құқықтары
бойынша білім
беру сабағы

ХАТТАР МАРАФОНЫ

ТАҒДЫРЛАРҒА ӘСЕР ЕТЕТІН СӨЗ КҮШІ

Кішігірім топтың біреуді қолдап, бірігіп әрекет етуі таңғажайып нәтижеге әкелуі мүмкін.

20 жыл бұрын Польшаның кішігірім белсенділер тобы 24 сағаттық хат жазу марафонын бастаған еді. Уақыт өте келе бастама дүние жүзіне кең таралды. Бүгінде Хаттар марафоны адам құқықтары бағытындағы ең ірі жаһандық шаралардың бірі.

2001 жылы 2 326 хаттан бастау алып, 2023 жылы 6 миллионға жуық хат, твит, петицияларды қолдау мен басқа да әрекеттерге ұласқан шара аясында әлемнің түкпір-түкпіріндегі адамдар сөз қуатын пайдалана отырып, географияның ынтымақтастыққа кедергі еместігін дәлелдеді. 2023 жылдың өзінде адам құқықтары бойынша білім беру шараларына 1,4 миллионнан астам адам қатысқан. Бірігіп жасаған әрекеттеріміз арқылы, осы аралықта біз 100-ден астам адамның өмірін өзгерттік: белсенділерге қамаудан босауға, құқықтары бұзылған адамдарға әділдік орнатуға және өзгеріс талап еткендерді қорғауға көмектестік.

Биылғы марафонға да әлемнің түкпір-түкпірінен адамдар қатысуда. Олар – өздерінің болмысы немесе өз құқықтарын жүзеге асырғаны үшін ғана адам құқықтарының бұзылушылығына тап болғандар. Бірігіп, біз оларға әділдікке қол жеткізуге көмектесе аламыз. Хаттар марафоны арқылы әрбір қатысушы әлемнің әр бұрышындағы мыңдаған адамдардан жекелеген қолдау хаттарын алады. Жағдайларының көпшілік назарына іліккенін түсіну қатысушылар мен олардың жақындарына өздерінің ұмыт қалмағандарын сезінуге көмектеседі. Әділетсіздікті тоқтатуды талап етіп, билік өкілдеріне тікелей хат жазу арқылы біз әділ әрі тең әлем құруға ықпал ете аламыз.

Өткен жылдары марафонға қатысқан жеке тұлғалар мен топтар бұл шаралардың өмірлеріне біршама өзгеріс әкелгенін әрі қаншама адамның оларға бейжай қарамайтынын білудің өзі бірталай күш беретінін айтады.

Көп жағдайда қатысушылар мен ұқсас жағдайдағы басқа жандарға деген көзқараста біршама өзгеріс байқалады. Айыптар алынып, адамдар қамаудан босатылуы мүмкін. Оларға адамгершілікпен қарай бастап, әділетсіздікке қарсы заңдар мен ережелер де қабылданып жатады.

Шынымды айтсам, бұл марафон мені аман алып қалды. Олар мені өлтіре алмады, себебі жанымда сіздер бар едіңіздер.

Жани Силва, қоршаған ортаны қорғаушы, 2021

БАСТАМАС БҰРЫН

Бұл адам құқықтары бойынша бұл білім беру шарасы мектеп сыныбы, қауымдас топ, отбасы немесе белсенді топ сынды әртүрлі онлайн немесе офлайн ортада өткізілуі мүмкін. Фасилитатор ретінде сіз шараны өзіңіз жұмыс істеп жатқан топтың контексіне және ерекшеліктеріне қарай бейімдей аласыз. Мысалы сіз топтың талқыланатын мәселе бойынша алдын-ала білім деңгейін, топ көлемін, қатысушылардың барынша белсенділігін қамтамасыз ету үшін ұйымдастыру жолын, шара өтетін физикалық орны я оны онлайн немесе офлайн өткізу жолын, болмаса кез келген басқа да шектеулерді ескергіңіз келуі мүмкін. Егер қатысушылар жеке тұлға я топқа қолдау көрсету әрекетін жасағысы келсе, мұның қаншалықты қауіпсіз екенін талқылағаныңыз жөн.

Барлық іс-шаралар қатысу арқылы оқу әдістемесіне негізделген. Бұнда оқушыларға тек ақпарат ұсынылып қана қоймайды; олар жеке тұлғалардың оқиғаларына қатысты мәселелерді зерттеп, талқылап, талдап және сұрақтар қояды. Бұл әдіс негізінде қатысушылар:

маңызды дағдыларын **ДАМЫТАДЫ**

жеке пікір **ҚАЛЫПТАСТЫРАДЫ**, сұрақ қояды және ұсынылған мәселелерді тереңірек түсіне алады

оқу үдерісін **БАСҚАРАДЫ** және өз мүдделері, қабілеті мен көзқарастарына қарай талқыны бейімдей алады

эмоциялық түрде толыққанды қатысу және өз көзқарастарын дамыту **МҮМКІНДІГІНЕ ИЕ БОЛАДЫ.**



Хаттар марафоны 2023 аясында Чехияда достарымен бірге хат жазып отырған сәті

© Валерие Мирич

Біз күресіп жатқан адамдар жайлы мәлімет алыңыз: amnesty.org/writeforrights

Өз еліңіздері Amnesty ұжымымен байланысыңыз: amnesty.org/countries

@Amnesty-re қолдауыңызды #W4R24 хэштегімен білдіріп, твит жазыңыз.

Егер қатысу арқылы оқу әдістемесімен таныс болмасаңыз, бастамас бұрын Amnesty International-дың **Фасилитация бойынша нұсқаулығын** қарап шығыңыз: amnesty.org/en/documents/ACT35/020/2011/en/

Amnesty International адам құқықтары бойынша онлайн курстар ұсынады. Оның ішінде Хаттар марафонын таныстыратын құқық қорғаушылар жайлы қысқа курс та бар: academy.amnesty.org/learn



СӨЗІҢІЗДЕ ҚУАТ БАР

ҚҰҚЫҚ ҚОРҒАУШЫ АҚТАЛЫП ШЫҚТЫ

Рита Қарасартова – құқық қорғаушы және азаматтық басқару саласында сарапшы. Ол он жылдан астам уақытын жемқор және сенімсіз құқықтық жүйеден зардап шеккен тұлғаларға тәуелсіз заңгерлік көмек көрсетуге арнаған. Рита басқа да 26 белсенді қатарында таза су резервуарын Өзбекстан бақылауына беру туралы жаңа шекара келісіміне қарсы шыққаны үшін қамалды. Ол өзіне тағылған “үкіметті күшпен құлатуға әрекет жасау” айыбы негізінде 15 жылға дейін бас бостандығынан айырылуы мүмкін еді. Рита мен кемінде 21 басқа да айыпталушы 2024 жылдың 14 маусымында ақталып шықты.

“Өзімнің зор, зор алғысымды білдіргім келеді... Сіздердің дер кезінде жасаған әрекеттеріңіз – хаттар, петициялар, қолдар, сотқа, прокуратураға жіберген көптеген хаттарыңыз – бәрі өте үлкен күшке ие болды. Шынымен, бұл біз үшін үлкен қолдау болды... Әрине, ақталуды мүлде күтпедік. Әлі толық қабылдай алар емеспін. Біз сан түрлі сценарий, әртүрлі нәтиже болжардық, алайда бәріміздің толық ақталып шығуымыз жайлы ойламаппыз да!... Алғысымыз шексіз.”

Рита Қарасартова
Қырғызстаннан



© Жеке

“Жаным жай тапқандай сезімдемін. Хаттар марафоны үшін алғыс айтамын. Мәңгі қарыздармын. Арқамнан ауыр жүк түскендей болды. Хаттар мен ашық хаттарды оқып, өзімді сүйікті әрі бағалы екенімді сезіндім.”

Сесиллия Чимбири Зимбабвден

ОППОЗИЦИЯ БЕЛСЕНДІСІЛЕРІ БОСАТЫЛДЫ

Оппозиция белсенділері Сесиллия Чимбири, Джоанна Магомбе және Нетсай Марова наразылық акциясына қатысқаннан кейін ұрланып, азаптауға ұшырап, кейін түрмеге қамалған. Оларға “жалған ақпарат тарату” және “әділдікке кедергі келтіру” айыптары тағылды. Нетсай Зимбабвден қашуға мәжбүр болды. 2022 жылы Хаттар марафонына қатысқаннан кейін Жоғарғы сот Сесиллия мен Джоаннаны ақтап үкім шығарды.



© Amnesty International/Toro



Нидерландыдағы (сол жақ шетте) және Тогодағы (сол жақта) Amnesty International қолдаушылары 2023 жылғы Хаттар марафоны іс-шараларында.

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ ЖАЙЛЫ

Адам құқықтары – бұл әрбір адамға тиесілі негізгі бостандықтар мен қорғаныс құралдары. Олар ешкімнің жасы, ұлты, жынысы, нәсілі, сенімі мен жеке көзқарасына қарамастан, қадір-қасиет, теңдік және өзара құрмет қағидаттарына негізделген.

Сіздің құқықтарыңыз өзіңізге де, өзгелерге де әділ қарау және өз өміріңізге қатысты шешім қабылдай алуыңыз жайлы. Бұл негізгі адам құқықтары жалпыға ортақ – яғни бәрімізге, әлемдегі әрбір адамға тиесілі. Әр олар ажырамас – оларды бізден ешкім тартып ала алмайды. Сонымен қатар олар бөлінбес әрі өзара тәуелді, яғни әрқайсысы бірдей маңызды және бір-бірімен тығыз байланыста.

Екінші дүниежүзілік соғыс қасіреттерінен кейін, Адам құқықтарының жалпыға ортақ декларация ретінде бастау алған халықаралық адам құқықтары құралдары әлем тұрғындарының өмірін жақсартуға бағытталған ұлттық, аймақтық және халықаралық заңнамаларға берік негіз құрды. Адам құқықтарын үкіметтерге арналған заң ретінде қарастыруға болады. Олар үкіметтер мен мемлекеттік қызметкерлерді өз юрисдикциясындағы және шетелдегі адамдардың құқықтарын құрметтеу, қорғау және қамтамасыз етуге міндеттейді.

Адам құқықтары қолайлы жағдайда ғана орындалатын сән-салтанат емес.



АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫНЫҢ ЖАЛПЫҒА ОРТАҚ ДЕКЛАРАЦИЯСЫ (АҚЖОД)

АҚЖОД Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін жаңа құрылған Біріккен Ұлттар Ұйымы тарапынан дайындалды. 1948 жылдың 10 желтоқсан күні қабылданған бұл құжат халықаралық адам құқықтары жүйесінің негізін құрды. Әлемнің әрбір мемлекеті осы құжаттың 30 бабында көрсетілген жалпыға ортақ қағидаттарды орындаймыз деп келісті.

АҚЖОД – аты айтып тұрғандай, декларация. Яғни әлемдегі әрбір үкіметтің жеке адамдарға көзқарасында белгілі бір стандарттарды ұстану ниетін білдіретін декларация. Адам құқықтары халықаралық құқық бөлігіне айналды: Декларация қабылданғалы оның қағидаттарына негізделген бірқатар міндетуші заңдар мен келісімдер пайда болды. Олар Amnesty International сынды ұйымдарға Хаттар марафонын қатысушылары бастан кешкен жағдайларға ұқсас әрекеттердің реттелуін үкіметтерден талап етуге негіз береді.



АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫНЫҢ ЖАЛПЫҒА ОРТАҚ ДЕКЛАРАЦИЯСЫ

	Азаматтық құқықтар мен бостандықтар Өмір сүру құқығы, азаптау мен құлдықтан еркін болу құқығы, кемсітілмеу құқығы.	<p>1-бап Қадір-қасиет пен құқықтың еркіндігі және теңдігі</p> <p>2-бап Кемсітуден еркін болу</p> <p>3-бап Өмір сүру, бостандық пен жеке қауіпсіздік құқығы</p> <p>4-бап Құлдықтан еркін болу</p> <p>5-бап Азаптаудан еркін болу</p>
	Заңи құқықтар Кінәсіздік презумпциясына ие болу құқығы, әділ сот құқығы, негізсіз қамалмау не ұсталмау құқығы.	<p>6-бап Бәрі заңмен қорғалады</p> <p>7-бап Заң алдында бәрі тең</p> <p>8-бап Құқықтар бұзылғанда қорғауға алыну</p> <p>9-бап Заңсыз қамау, ұстау не елден кетіруге тыйым салу</p> <p>10-бап Әділ сол құқығы</p> <p>11-бап Кінәсіздік презумпциясы</p> <p>14-бап Басқа елден пана және қорған іздеу құқығы</p>
	Әлеуметтік құқықтар Оқу, отбасы құру және отбасылық өмір сүру, демалу, медициналық қызмет алу құқығы.	<p>12-бап Жеке өмір, үй және отбасы өміріне сұғылмаушылық құқығы</p> <p>13-бап Мемлекетік шекаралар аясында еркін өмір сүру және қозғалу құқығы</p> <p>16-бап Некеге тұру және отбасы құру құқығы</p> <p>24-бап Демалыс құқығы</p> <p>26-бап Білім алу, оның ішінде ақысыз бастауыш білім алу құқығы</p>
	Экономикалық құқықтар Мүлікке иелік ету, еңбек ету, баспана, тиімді өмір деңгейіне ие болу құқығы.	<p>15-бап Азаматтыққа ие болу құқығы</p> <p>17-бап Меншік пен мүлікке иелік ету құқығы</p> <p>22-бап Әлеуметтік қамтамасыздық құқығы</p> <p>23-бап Еңбек, әділ еңбекақы және кәсіподаққа мүше болу құқығы</p> <p>25-бап Денсаулық пен әл-ауқат үшін лайықты өмір сүру деңгейі құқығы</p>
	Саяси құқықтар Ел билігіне араласу құқығы, сайлауға қатысу құқығы, бейбіт түрде жиналу құқығы, пікір білдіру, сенім және дін бостандығы	<p>18-бап Сенім (оның ішінде діни сенім) бостандығы</p> <p>19-бап Пікір білдіру және ақпарат тарату құқығы</p> <p>20-бап Бірлесу және бейбіт жиналыс бостандығы</p> <p>21-бап Өз елінің билігіне араласу құқығы</p>
	Мәдени және ынтымақтастық құқықтары Қауымдастықтың мәдени өміріне қатысу құқығы	<p>27-бап Қоғамның мәдени өміріне қатысу</p> <p>28-бап Барлық құқықтар толығымен жүзеге асырылатын дүние жүзілік тәртіпке ие болу құқығы</p> <p>29-бап Басқалардың құқықтарын сақтау және қадірлеу міндеті</p> <p>30-бап Бұл құқықтарды ешкім ешкімнен тартып ала алмайды!</p>



САБАҚ

ӘЙЕЛДЕР МЕН ҚЫЗДАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ

НЕГІЗГІ ТҮСІНІКТЕР

- Пікір білдіру еркіндігі
- Гендерлік кемсітушілік
- Әділетсіз сот
- Әйел құқықтарын қорғаушылар

БҮЛ САБАҚ ЖАЙЛЫ

Қатысушылар Сауд Арабиясындағы әйел құқықтарын қорғаушы Манахел Әл-Отайби оқиғасы арқылы пікір білдіру еркіндігінің гендерлік кемсітушілік пен әйелдер құқықтарын қорғау белсенділігімен байланыстынын анықтайды. Олар құқық бұзушылықтарды талдап, Манахел Әл-Отайбиді қолдау үшін әрекет жасайды.

ЖАС: 12+

ҚАЖЕТ УАҚЫТ

60 МИНУТ – “Әрекетке көшіңіз” бөлімі үшін қосымша уақыт қажет болуы мүмкін.

ОҚУ НӘТИЖЕЛЕРІ

Қатысушылар:

- пікір білдіру еркіндігі мен өз киіміңді таңдау арасындағы байланысты түсінеді.
- гендерлік кемсітушілік пен оның әйел құқықтарына тигізетін әсерін үйренеді.
- Amnesty International-дың Хаттар марафоны жайлы ақпарат алады.
- Манахел Әл-Отайбиді қолдау және оған ынтымақтастық білдіру мақсатында хат жазады.

ДАЙЫНДЫҚ

- Әр қатысушы/топқа арналған таратпаларды және қысқартылған АҚЖОД көшірмесін басып шығарыңыз.
- 10-беттегі ақпараттық анықтама және 11-беттегі Манахелдің оқиғасын оқып шығыңыз.

ҚОСЫМША АҚПАРАТ

Адам құқықтары, соның ішінде пікір білдіру еркіндігі жайлы толығырақ Amnesty Academy-ден біліңіз: www.amnesty.org/en/get-involved/online-courses/

МАТЕРИАЛДАР

- Таратпа: Карталарды сәйкестендіру (9-бет)
- Таратпа: Манахелдің оқиғасы (11-бет)
- Адам құқықтарының жалпыға ортақ декларациясының (АҚЖОД) қысқартылған үлгісі (5-бет)
- Қағаз, қалам және хатқалталар (хат жазу қажет болса)
- Қосымша: www.amnesty.org/w4r-videos сайтынан Манахел Әл-Отайбидің бейнесі
- Қосымша: www.amnesty.org/w4r-videos сайтынан «Хаттар марафоны: Әрекетке көшу» бейнесі
- Қосымша: www.amnesty.org/writeforrights/ сілтемесінен хат үлгілері

1. ӨЗІҢДІ ТАНЫТ!

Қағаз бен қалам таратыңыз. Қатысушылардан өздеріне ұнайтын киімдерін – жалпы киім, аяқ киім, аксессуар немесе кез келген киім түрін салуды сұраңыз. Бұл олардың киіп жүрген немесе өздерін және өз болмысын білдіру үшін кигісі келетін заттар болуы мүмкін.

Қатысушылар салған суреттерін серіктесімен бөлісіп, талқыласын:

- Қандай киім салдыңыз? Неге?
- Бұларды кигенде қандай сезімге бөленесіз (немесе бөленер едіңіз)?
- Басқа адамдар сіздің киім таңдауыңызға қаншалықты әсер етеді?

Бірер минуттан кейін қатысушыларды суреттерін қабырғаға жапсыруға шақырыңыз. Жалпы талқыға көшіңіз:

- Басқа адамдар сіздің киім таңдауыңызға қаншалықты әсер етеді?

Фасилитатор ретінде кейбір жиі кездесетін заттарды таңдаңыз. Үлкен қағазға қызыл крест сызып, қағазды қабырғаға немесе тақтаға жапсырыңыз және заттарды тиісінше топтастырыңыз. Енді бұларға тыйым салынғанын хабарлаңыз. Топқа былай сұрақ қойыңыз:

- Мен бұл киімдерге арнайы тыйым салатынымды айтқанда, қандай сезімде болдыңыздар?
- Бұл киімдердің рұқсат етілген я етілмегенін менің шешуім әділетті ме?
- Бұл киімдерді әлі де киер ме едіңіз? Оларды кию түрмеге түсу қаупін төндірсе ше?
- Біздің қоғамда белгілі бір дәстүрлі, тарихи, діни немесе мәдени көзқарастарға байланысты адамдардан киімге қатысты талабы бар ма? Неге немесе неге жоқ?





Қоғамның киімге қатысты талабы мен нормалары жайлы ой бөлісіңіз. Гендерлік кемсітушіліктің киім үлгілеріне қатысты талапқа тигізер әсерін талқылаңыз.

2. МАНАХЕЛ ӘЛ-ОТАЙБИДІҢ ОҚИҒАСЫ

10 МИНУТ

Қатысушыларға Манахелді таныстырыңыз. Манахел Әл-Отайбидің фитнес жаттықтырушы және Сауд Арабиясында әйел құқықтарының батыл жақтаушысы екенін түсіндіріп өтіңіз. 2022 жылдың қарашасында ол әйел құқықтары туралы твит жазғаны және сауда орталығында түскен суреттерін Snapchat-қа жариялағаны үшін қамауға алынған. Суреттерде ол абая ретінде танымал дәстүрлі ұзын жеңді киімде емес еді. Манахел 11 жылға түрмеге қамалды.

Манахел Әл-Отайбидің оқиғасын (11-бет) дауыстап оқыңыз, болмаса көшірмелерін таратып, бірге оқып шығыңыз. Қатысушылардан бұған қатысты әсерлерін бөлісуді сұраңыз. Оларды бірінші қадамдағы бұрынырақ талқыға ой жүгіртуге ынталандырыңыз.

3. ҚҰҚЫҚТАРДЫ СӘЙКЕСТЕНДІР

15 МИНУТ

Қатысушыларды шағын топтарға бөліңіз. Әр топқа сәйкестендіру карталарының жиынтығын (9-бет) таратыңыз. Оларға Манахел бастан кешірген жағдайды Адам құқықтарының жалпыға ортақ декларациясындағы (АҚЖОД) тиісті құқықпен сәйкестендіру керектігін түсіндіріңіз.

Қатысушыларды қайта жинап, жауаптарын бөлісуін сұраңыз.

Іс-шараны қорытындылау үшін былай сұрақ қойыңыз:

- Манахел әділдікке қол жеткізуі үшін не істеу қажет?

Егер бұл қатысушылардың АҚЖОД-мен алғаш таныстығы болса, алдымен 4-беттен бастап берілген ақпаратты қолданып, құжат жайлы ортақ түсінік қалыптастырып алған жөн.

4. ӘРЕКЕТКЕ КӨШІҢІЗ

15 МИНУТ

Amnesty International-дың Хаттар марафоны жайлы айтып беріңіз. Amnesty International адамдарды Манахел Әл-Отайбидің босап шығуын талап етуге шақырып жатқанын айтыңыз. Өткен жылғы марафоннан (3-бет) мысал келтіріп, хат жазу және басқа да әрекеттердің қаншалықты тиімді болғанын көрсетіңіз немесе www.amnesty.org/w4r-videos сайтынан «Хаттар марафоны арқылы адамдар үшін әрекет ету» бейнесін қараңыз.

Қатысушылардың әрекетке кірісуі үшін берілген уақыт жеткіліксіз болса, кейінірек ұйымдасуға болатынын жеткізіңіз немесе нақты әрекеттерді топтарға бөліп беріңіз. Оларды шығармашыл болуға шақырыңыз.

Қатысушыларға мына жерден табуға болатын www.amnesty.org/w4r-videos (ағылшын тілінде қолжетімді) Манахел Әл-Отайбидің бейнесін көрсетіңіз.



Amnesty International ұйымының 2024 жылы Вашингтондағы Сауд Арабиясы Елшілігі алдында Сауд Арабиясы билігін пікір білдіру еркіндігін жүзеге асырғаны үшін заңсыз қамауға алынғандардың бәрін босатуға шақыру акциясы.



ХАТ ЖАЗЫҢЫЗ

Оң жақтағы байланыс ақпаратын пайдалана отырып, қатысушыларды Сауд Арабиясының Әділет министріне хат жазуға шақырыңыз.

- Манахел Әл-Отайбидің оқиғасында сізді қандай жайт таңғалдырғанын айтыңыз.
- Оларға үкіметтердің пікір білдіру еркіндігін құрметтеп, қорғауы неге маңызды деп санайтыныңызды түсіндіріңіз.
- Министрден **Манахел Әл-Отайбиді дереу және еш шартсыз босатуын және оған қатысты барлық айыптарды алып тастауын** талап етіңіз.

Әділет министрі

PO box 7775
11472
Рияд
Сауд Арабиясы

Email: minister-office@moj.gov.sa
және 1950@moj.gov.sa

X: [@MojKsa](https://www.instagram.com/MojKsa)

Хэштегтер: #FreeManahel #W4R24

Қаратпа: Жоғары Мәртебелі

ҚОЛДАУ КӨРСЕТИҢІЗ

Манахелдің жалғыз еместігін көрсетіңіз. Оған ынтымақтастық пен үмітке толы хабарлама жіберіңіз. Батпантас немесе Манахел қайталап тұрған «біздің қолдан келеді» қимылының суретін салыңыз. Шығармашыл болыңыз!

Суретіңізді әлеуметтік желіге жариялап, Манахелді белгілеуді ұмытпаңыз. X желісінде оның парақшасына жазылыңыз! Кейін хатыңызды оң жақтағы мекенжайға жіберіңіз.

Манахел Әл-Отайби

с/о Сауд Арабиясындағы ұжым
Amnesty International
1 Easton Street
Лондон WC1X 0DW
Ұлыбритания

X: [@ManahelAl_otibi](https://www.instagram.com/ManahelAl_otibi)

Хэштегтер: #FreeManahel #W4R24





ТАРАТПА

СӘЙКЕСТЕНДІРУ КАРТАЛАРЫ

АҚЖОД, 1-БАП

**ҚАДІР-
ҚАСИЕТ
ЕРКІНДІГІ
ЖӘНЕ
ТЕҢДІГІ**

Елінің заңына сай,
Манахел адам
құқықтары бар
тұлға емес,
“қылмыскер” және
“террорист” деп
қарастырылуда.



АҚЖОД, 2-БАП

**КЕМСІТУДЕН
ЕРКІН БОЛУ**

Манахел дәстүрлі
әйел киімін кимегені
үшін түрмеге
қамалды. Бұндай
талап ер адамдарға
қойылмайды.



АҚЖОД, 3-БАП

**ӨМІР СҮРУ,
БОСТАНДЫҚ
ЖӘНЕ
ҚАУІПСІЗДІК
ҚҰҚЫҒЫ**

Манахелдің негізсіз
қамауға алынуы
және түрмеге
жабылуы оның еркін
әрі қауіпсіз өмір сүру
құқығын бұзады.



АҚЖОД, 5-БАП

**АЗАПТАУДАН
ЖӘНЕ
ҚОРЛАУШЫ
ЕМНЕН
ЕРКІН БОЛУ
ҚҰҚЫҒЫ**

Манахел өзінің
жалғыз камераға
қамалғанын, басқа
тұтқыннан соққы
көргенін әрі сынған
аяғына
медициналық көмек
көрсетілмегенін
айтқан еді.



АҚЖОД, 9-БАП

**ЗАҢСЫЗ
ҚАМАЛУ МЕН
ҰСТАЛУДАН
ЕРКІН БОЛУ
ҚҰҚЫҒЫ**

Манахел себепсіз
түрмеге қамалып,
әділ сотқа қол
жеткізе алмай отыр.



АҚЖОД, 18-БАП

**СЕНІМ, ОНЫҢ
ІШІНДЕ
ДІНИ СЕНІМ
БОСТАНДЫҒЫ**

Манахелдің өз
сенімін таңдау және
дәстүрлі киім кимеу
құқығы бұзылды.



АҚЖОД, 19-БАП

**ПІКІР БІЛДІРУ
ЖӘНЕ
АҚПАРАТ
ТАРАТУ
ҚҰҚЫҒЫ**

Манахел алғашында
әйел құқықтарын
қолдайтын твиттері
үшін елдің
Киберқылмысқа
қарсы заңын бұзды
деп айыпталған.



АҚЖОД, 25-БАП

**ДЕНСАУЛЫҚ
ҚҰҚЫҒЫ**

Манахел түрмеде
сындырылған
аяғына
медициналық көмек
ала алмаған.





АҚПАРАТТЫҚ АНЫҚТАМА

ПІКІР ЕРКІНДІГІ ЖӘНЕ СЕНІМ НЕМЕСЕ ДІНИ СЕНІМ БОСТАНДЫҒЫ

Әр адамның пікір еркіндігіне және сенім немесе діни сенім бостандығына құқығы бар. Бұған қандай да бір діни сенімді ұстанбау, сондай-ақ дінін немесе сенімін белгілі бір символ я киім арқылы көрсетіп, көрсетпейтінін таңдау құқығы да кіреді..

Киім үлгілері әдетте діни түсінік, мәдени норма және гендерлік рөлдерге байланысты қалыптасады

Үкіметтер әр адамның жеке шекарасын, сенімін және көзқарасын, тұлғалық ерекшелігін еркін білдіру құқығын құрметтеуге, қорғауға және қамтамасыз етуге міндетті. Билік әрбір адамға бұл мүмкіндікті еш кемсітудің әрі мәжбүрлеудің қолдануға жағдай жасауы керек. Яғни үкімет әйелдерге қандай да бір киімді кию не кимеуге міндеттейтін талап қоя алмайды және басқа да отбасы, қауымдастық, діни топ мүшелері немесе басшылық я басқа адамдар тарапынан қойылған жағдайда мәжбүрлеуден қорғауға міндетті. Бұл әйелдерге қандай да бір киім түрін, мысалы, бас орамалды киюді міндеттеу немесе оған заңмен тыйым салуға қатысты.

Манахел Әл-Отайбидің оқиғасы мәселені анық көрсетеді. Манахел өзін әйел құқықтары мен бостандықтарын қорғаушы деп таныту арқылы және дәстүрлі абаядан бас тарту арқылы өз таңдауын білдірді. Осы әрекеті және әйел құқықтары үшін белсенділігі үшін ұсталып, терроризммен байланысты айып бойынша 11 жылға түрмеге қамалды. Сауд билігінің Манахелге қатысты әрекеті оның адам құқықтарын бұзуға алып келді. Ол пікір еркіндігі мен өз киімін таңдау құқығын жүзеге асырғаны үшін ғана жазаға тартылуда.

САУД АРАБИЯСЫНДАҒЫ ПІКІР ЕРКІНДІГІ ЖӘНЕ ӘЙЕЛ ҚҰҚЫҚТАРЫ

2018 жылдан бастап Сауд билігі ерлердің қамқорлық жүйесіне тоқтау салып, әйелдердің де көлік жүргізу құқығын талап еткен құқық қорғаушы әйелдерді негізсіз қамауға ала бастады. Әйел құқықтарын қорғаушылар тергеу кезінде жыныстық зорлық-зомбылыққа, азаптауға және басқа да адамгершілікке жатпайтын қатыгездікке ұшырағанын мәлімдеді. Қамаудан босатылғандарға саяхатқа тыйым салынып, пікір еркіндігі құқығы сияқты адам құқықтарына басқа шектеу қойылды.

2022 жылдың наурызында Сауд Арабиясында тұңғыш рет Отбасы туралы заң қабылданды. Бұл заң ерлердің қамқорлығы жүйесін сақтап, отбасы өмірінің көп аспектілерінде, соның ішінде неке, ажырасу, бала тәрбиесі және мұрагерлік мәселелерінде әйелдерге қатысты кемсітушілікті күшейтті.

Абая киюді міндеттеу сияқты Сауд Арабиясының әйелдерге арналған киім киіс ережелері қыздар мен әйелдердің адам құқықтарына қайшы. Туризмді насихаттау науқаны аясында 2019 жылы билік шетелден келген әйелдер үшін киім ережелеріне жеңілдіктер еңгізген. Алайда ел азаматшалары мен тұрғындары қоғамдық орындарда еркін киінгені үшін құқықтық мәселелерге тап болды. Әйелдерді қоқан-лоққы, әлеуметтік қысым, құқықтық жаза немесе түрмеге жабу арқылы белгілі киім киюге мәжбүрлеу олардың қадір-қасиеті мен жеке еркіндігіне нұқсан келтіреді. Бұл талаптарды қатыгез, адамгершілікке жатпайтын, қорлайтын қарым-қатынас не жазалау ретінде қарастыруға болады, ал бұлар халықаралық құқықта тыйым салынған. Мұндай әрекеттер ауыр психологиялық немесе физикалық азап пен ауырсыну туғызса, азаптау деп те танылуы мүмкін.

Манахел Әл-Отайбидің оқиғасы пікір еркіндігі мен жеке шекараны қорғаудың маңызын, әйел құқықтарын қорғаушыларды қудаланудан қорғау қажеттігін және ешкімнің киім үлгісіне байланысты мәжбүрлеу мен кемсітушілікке ұшырамауы керектігін көрсетеді.

Сауд билігі сынның кез келген түріне төзімсіздік саясатына бет бұрған. Олар барлық адам құқықтары ұжымдарын жауып, елдегі тәуелсіз азаматтық қоғамды жойып жіберген. Адамдар өз құқықтарын бейбіт түрде жүзеге асырғаны үшін ғана қатаң түрмеге жабу жазасына кесілуде. Кейбірі тіпті өлім жазасына да кесілген.

“Сауд Арабиясы – тек ерлерге ғана арналған патшалық, тек қана солардың мүдделері үшін құрылған жүйе.”

Фаузия Әл-Отайби, Манахел Әл-Отайбидің әпкесі



МАНАХЕЛДІҢ ОҚИҒАСЫ

Соңғы уақытта Сауд Арабия билігі патшалықтағы әйел құқықтарын алға жылжытып жатқанын айтқан еді. Отыз жасар Манахел Әл-Отайби сол уәделерге сеніп, өзі қалаған киім киіп, ойын ашық білдіре бастаған. Енді оған 11 жылға қамау қаупі төнгенде бұл уәделердің бәрі мәнсіз көрінеді.

Қамауға дейін Манахел фитнес жаттықтырушы болған. Ол өз еліндегі әйелдерге еркіндік берсін деген үндеуін әлеуметтік желілерде жариялап, әйелдердің құқығын батыл әрі ашық қорғаған. Манахелді 2022 жылдың 16 қарашасында ұстап алып, әйел құқықтарын қорғау жайлы твиттері мен Сауда орталығында абайя кимеген Снепчаттағы суреті үшін киберқылмыс жайлы заңды бұзды деген айып таққан. Абайя — жеңі ұзын, бос пішімді дәстүрлі мантия.

Оның ісі елдегі терроризмге қарсы сотқа берілген. Бұл арнайы сот өзінің әділетсіз тергеу әдістері мен қатаң үкімдерімен танымал. 2024 жылдың 9 қаңтарында Манахелді жабық тыңдалымдағы пікірі үшін «террористік қылмыс» деген айыппен 11 жылға соттады. Бұл үкім бірнеше аптадан кейін ғана жария болған.

2023 жылы Манахел отбасына камералас адам соққы жыққанын айтқан, соның салдарынан оны өзгелерден оқшаулап, ешкіммен сөйлесуге мүмкіндік бермеген. 2024 года Манахел бірнеше айдан бері бірінші мәрте өз отбасына қоңырау шалған. Ссалы суға кеткен дауыспен оны жалғыз адамдық камерада ұстайтынын, қайтадан қатты соққыға қалдырып, соның салдарынан аяғын сындырып алғаны, оған қоса ешқандай медициналық көмек алмағанын айтқан.



Жоғарыдан: Манахел Әл-Отайби; Сауд Арабиясының көрінісі.

AMNESTY INTERNATIONAL ЖАЙЛЫ

Amnesty International – бәріміздің адамгершілік сезімімізді оятып, адам құқықтарымызды толыққанды пайдалана алатындай өзгеріс үшін күресетін 10 миллион адамнан тұратын қозғалыс. Біз биліктегілер уәделерін орындап, халықаралық құқыққа құрметпен қарап, жауапқа тартыла алатын әлемге ұмтыламыз. Құқық бұзушылықтар қай жерде және қашан болса да, жағдайды зерттеп, ашып көрсетеміз. Біз үкімет және компаниялар сынды өзге ықпалды топтармен жұмыс істеп, олардың уәделерінде тұруын әрі халықаралық құқықты құрметтеуін қадағалаймыз. Өзіміз жұмыс істейтін адамдардың өмірлік маңызды оқиғаларын баяндау арқылы әлем бойынша миллиондаған қолдаушыларды өзгеріс үшін күресуге және алғы шептегі белсенділерді қорғауға жұмылдырамыз. Әрі біз білім беру мен трениң арқыры адамдарға өз құқықтарын қорғауға көмектесеміз.

Өлім жазасын жоюдан бастап, жыныстық және репродуктивтік құқықтарды ілгерілетуге дейін, кемсітушілікпен күресуден бастап, босқындар мен мигранттардың құқықтарын қорғауға дейін біздің жұмысымыз адамдарды қорғап, құқықтарын нығайтуға бағытталған. Біз азаптаушыларды сот алдында жауапқа тартуға, қысымға толы заңдарды өзгертуге және ойына бола түрмеге түскендерді босатуға көмектесеміз. Біз бостандығы мен қадір-қасиетіне қауіп төніп тұрған кез келген адам үшін үн қосамыз.

© Amnesty International 2024

Басқаша көрсетілмеген жағдайдың бәрінде, аталған құжаттың контенті Creative Commons (атрибуция, коммерциялық емес, туындыларға тыйым салынған, халықаралық 4.0) аясында лицензияланған. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Қосымша ақпарат үшін біздің сайттағы рұқсаттар бөлімін қараңыз: [permissions page on our website: www.amnesty.org](https://www.amnesty.org)

Егер материал Amnesty International-дан басқа авторлық құқық иесіне тиесілі болса, ол материалға Creative Commons лицензиясы қолданылмайды.

Алғаш рет 2024 жылы жарық көрді
Amnesty International Ltd
Питр Бененсон Үйі,
Шығыс Көшесі, 1
Лондон WC1X 0DW,
Ұлыбритания.

Қыркүйек 2024
Индекс: POL 32/8287/2024 Kazakh
Түпнұсқа тіл: Ағылшын

Барлық суреттер © Егер өзгеше көрсетілмесе, Amnesty International

Мұқабадағы сурет: © Жеке

[amnesty.org](https://www.amnesty.org)

**ХАТТАР
МАРАФОНЫ**

AMNESTY
INTERNATIONAL 